

Секція: Фінанси, гроші і кредит: інноваційно-інвестиційні стратегії

Лебідь О. В.

к. е. н., доцент кафедри банківської справи

Алієв Р. Н.

магістр 2-го року навчання фінансового факультету

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,

м. Харків, Україна

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ

ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ

У КОНТЕКСТІ ЙОГО СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ

Кризові зрушення останніх двох років актуалізують необхідність вирішення проблеми формування відповідного фінансового механізму управління, зорієнтованого на підтримку стабільності функціонування банківської системи та на досягнення стратегічних цілей розвитку як банківської системи в цілому, так і окремого банку. У зв'язку з цим постає необхідність вирішення задачі формування концептуальної моделі оцінки фінансового стану банку, яка б дозволила здійснити оцінювання не тільки поточного, а й прогностичного стану банку, та розробляти на цій основі дієві управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності діяльності банку.

На основі проведених авторами досліджень було встановлено, що ключовими задачами, які має виконувати комплексна модель оцінки фінансового стану банку з урахуванням вимог повноти, інформативності, можливості прогнозування, підвищення ефективності та науковості є такі: 1) регулювання поточної діяльності банку з метою стабілізації фінансово стійкого стану (фінансової стійкості); 2) прогнозування фінансової стійкості банку; 3) моделювання стратегічного розвитку банку. Перелічені задачі після належної математичної та методичної реалізації трансформуються у відповідні управлінські функції.

Запропонована концептуальна модель оцінки фінансового стану банку в контексті його фінансового розвитку подано на рис. 1.

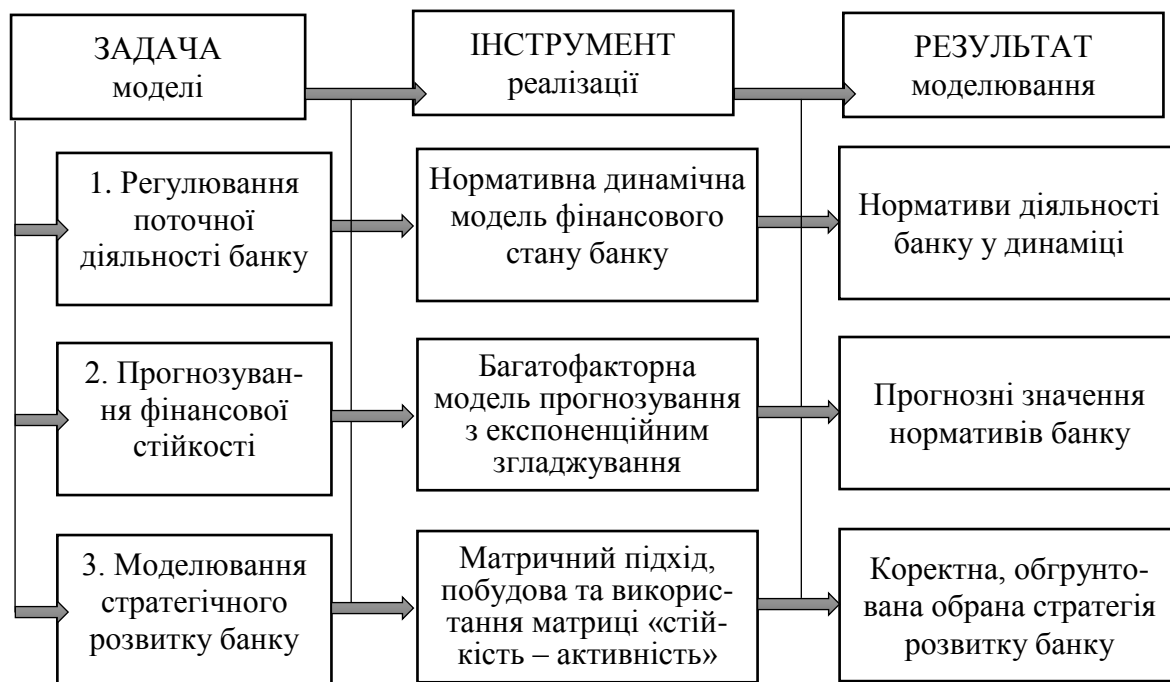

Рис. 3.1. Загальна концептуальна модель управління фінансовим станом банку в контексті його стратегічного розвитку

Дані рис. 1 показують, що фінансовий стан банку тісно пов'язаний з поняттям фінансової стійкості, мається на увазі, що стабільний фінансовий стан, який дозволяє банку функціонувати згідно його стратегії розвитку є фінансовою стійкістю. Для вирішення першої задачі використано відповідний методичний підхід до побудови нормативної динамічної моделі стійкості [1, с. 8-11]. Аналіз публікацій за даною тематикою показав [2-8], що пріоритетним напрямком наукових досліджень є аналіз банківської діяльності з урахуванням динамічної компоненти. Як правило, у ході формування комплексної методики необхідно розглянути, вивчити і врахувати всі значимі групи коефіцієнтів, які дають змогу кількісно описувати й оцінювати діяльність банку не лише в статистиці, а й у динаміці.

Динамічна компонента знаходить своє вираження у ранжованому ряді впорядкованих за темпами зростання економічних показників з урахуванням їх

взаємозв'язків та взаємовпливу. Це дає змогу сформувати динамічний норматив, за яким оцінюють властивості об'єкта досліджень, які жодним окремим показником описати неможливо.

В узагальненому вигляді методичний підхід до побудови нормативної динамічної моделі складають такі елементи:

1) система інтегральних показників – сукупність значимих співвідношень (коефіцієнтів, індексів, аналітичних моделей, сукупність індикаторів), які комплексно характеризують кожну із складових фінансової стійкості банку (ліквідність, платоспроможність, надійність, фінансовий стан);

2) динамічний норматив – сукупність показників, упорядкованих за ознакою міри їх динаміки (зокрема темпів чи індексів зростання або приросту) так, що підтримка цього порядку в реальній діяльності банку забезпечує кращі (порівняно з попереднім періодом) результати;

3) нормативна, або еталонна модель – формалізований опис бажаного стану банку, здійснений за допомогою впорядкованого ряду індексів динаміки аналітичних показників (коефіцієнтів), які комплексно характеризують фінансову стійкість банку (при цьому модель слугує і засобом досягнення заданого стану системи «банк»).

За своїм змістом нормативна модель є ідеальною, тобто такою, що формалізовано описує еталонний порядок зміни аналітичних показників, які характеризують процес розвитку банку. Звичайно, на практиці досягти ідеалу вдається не часто, та все ж побудова нормативної моделі уможливіє визначення об'єктивної точки відліку, дає змогу проаналізувати міру відхилення реального розвитку банку від інтегрального і скоригувати його в подальшому. Призначення такої моделі полягає в тому, щоб, свідомо конструюючи та контролюючи динаміку показників, не лише визначити напрям руху системи, а й керувати ним, спрямовуючи на досягнення банком цілей.

Процес побудови динамічної моделі розпочинається із процедури вибору значимих і технологічно реалізованих показників діяльності, на основі яких формується динамічний норматив.

На другому етапі побудови нормативної динамічної моделі проводиться економічна інтерпретація співвідношень між показниками, від результатів якої залежить якість та об'єктивність результативних оцінок, корисність самої моделі й доцільність її практичної реалізації. Це один із найважливіших етапів, на якому основним засобом дослідження є логічно-теоретичний аналіз, спрямований на визначення змісту і взаємозв'язків економічних категорій, показників, коефіцієнтів, які описують діяльність банку, а необхідною умовою – дотримання економічної обґрунтованості у порівнянні кожної групи показників

На третьому етапі шляхом попарного порівняння та впорядкування показників провадиться ранжирування, за результатами якого будується динамічний норматив. Показники впорядковуються з огляду на мету, поставлену перед конкретним об'єктом управління, відтак для різних рівнів управлінської ієрархії вибір показників та процедура впорядкування відрізнятимуться. Формуючи динамічний норматив, розглядають кожну пару показників діяльності банку та обирають той, що має зростати швидше. Надалі його порівнюють із третім показником та обирають „найшвидший” уже із цієї пари, і так даної. Процедура повторюється доти, доки не буде знайдено показник, який має зростати найвищими темпами, і саме він стає першим у ординальному впорядкуванні показників. У такий же спосіб упорядковують решту показників, у результаті чого отримують ранжований ряд показників діяльності банку (ординальну шкалу).

При цьому передбачено присутність банку на всіх можливих N сегментах ринку. Проте, у випадку, коли обмеженням для стійкості зростання є не зовнішні фактори, а внутрішні, виконання вимоги $CP_B \rightarrow \max$ передбачає вибір якомога більшої кількості сегментів, що перебувають у стадії зростання.

Розроблена концептуальна модель оцінки фінансового стану банку та відповідні методичні підходи та рекомендації дають змогу забезпечити стійкий розвиток банку шляхом підтримки стабільності його поточного стану, прийняття управлінських рішень щодо стратегічної діяльності, а саме, щодо

розширення ресурсної бази, завоювання нових та утримання наявних сегментів ринку за рахунок активізації діяльності.

Список використаних джерел:

1. Вольська С. В. Фінансова стійкість банку та механізми її забезпечення: автореф. дис. 08.00.08 / С. В. Вольська. – К. : б/в. – 2011. – 18 с.

2. Головка О.Г. Фінансова стабільність розвитку банків: умови та напрями впливу окремих факторів [Електронний ресурс]/ О.Г. Головка. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/fkd/2009_2/R1/6.pdf.

3. Грапко Н.В., О.О.Терещенко Нові інструменти управління фінансами реального сектора економіки [Електронний ресурс]/Н.В. Грапко, О.О. Терещенко. - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpn/2009_5/5.Novi%20instrumenty%20upravlinnia.pdf.

4. Кандиба К.О. Фінансовий контролінг у системі управління комерційним банком: зарубіжний досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2009_89/staty/396-403.pdf.

5. Гречина І.В. Аналіз фінансових результатів банків України за допомогою табличного відображення аналітичних даних [Електронний ресурс] / І.В. Гречина. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/3690/1/162.pdf>.

6. Малярець Л. Визначення оптимальної структури капіталу банку при розрахунку узагальнюючого показника його діяльності за допомогою математичних методів / Л. Малярець, І. Огенко // Банківська справа. – 2012. – № 2. – С. 17 –19.

7. Чернишова Л.І. Вплив власного і залученого капіталу на фінансовий результат діяльності банківської установи [Електронний ресурс]/Л.І. Чернишова Режим доступу: <http://pratsi.opu.ua/app/webroot/articles/1312122630.pdf>.

8. Шульга Н.П., Христенко М.Л. Організаційне забезпечення фінансового контролінгу в банках України [Електронний ресурс]/Н.П. Шульга, М.Л.

Христенко Режим доступу: [http://archive.nbu.gov.ua/portal/
Soc_Gum/Nvnudpsu/2012_2/Shulga_N_P.pdf](http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvnudpsu/2012_2/Shulga_N_P.pdf).